

НАЦІОНАЛЬНІ ІННОВАЦІЙНІ КЛАСТЕРИ – ІНСТИТУЦІЙНА ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

КИЇВ, 2010

Аналіз економічного розвитку країн-лідерів світових рейтингів конкурентоспроможності свідчить, що прискорене зростання України може бути досягнуте лише шляхом переходу національної економіки на інноваційну модель розвитку та формування в країні якісно іншого інвестиційного середовища.

Україна обрала курс на розвиток національної економіки за інноваційною моделлю підписавши 14 червня 1994 року Угоду про партнерство і співробітництво з Європейським співтовариством, що набула чинності 1 березня 1998 року, та затвердивши Указом Президента України від 11 червня 1998 року № 615 «Стратегію інтеграції України до Європейського Союзу».

Однак непослідовність проведення науково-технічної та інноваційної політики, які мали місце за роки незалежності, призвели до технологічного відставання України від розвинених країн світу, структурної розбалансованості економіки та другорядної ролі інноваційного чинника в економічному зростанні країни. Щоб не залишитися на узбіччі світового прогресу, країні потрібна сучасна доктрина інноваційного, сталого розвитку країни і прагматична державна програма її реалізації. Найважливіше місце в цій програмі повинні зайняти інноваційні кластери.

Перехід до кластеризації української економіки був ініційований Державним агентством України з інвестицій та інновацій у 2008 році і підтриманий НАН України (Постанова Президії НАН України від 08.07.2009г. № 220). Національні інноваційні кластери мають стати механізмом інституційного забезпечення реалізації стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, визначених Законом України «Про пріоритетні напрями

інноваційної діяльності в Україні». Так, у статті 7 зазначеного Закону особливим пріоритетом України проголошено гармонійний розвиток людського потенціалу, економіки і природного середовища держави, а також визначено стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні:

модернізація електростанцій; нові та відновлювані джерела енергії; новітні ресурсозберігаючі технології;

машинобудування та приладобудування як основа високотехнологічного оновлення всіх галузей виробництва; розвиток високоякісної металургії;

нанотехнології, мікроелектроніка, інформаційні технології, телекомунікації;

вдосконалення хімічних технологій, нові матеріали, розвиток біотехнологій;

високотехнологічний розвиток сільського господарства і переробної промисловості;

транспортні системи: будівництво і реконструкція;

охорона і оздоровлення людини та навколишнього середовища;

розвиток інноваційної культури суспільства;

Національний інноваційний кластер може забезпечувати реалізацію стратегічного пріоритетного напрямку інноваційної діяльності як в цілому, так і певної його складової. Згаданою Постановою Президії НАН України схвалені Рекомендації щодо порядку формування та функціонування інноваційних кластерів в Україні, в яких, зокрема, міститься визначення інноваційної структури і інноваційного кластеру, зазначені цілі і завдання національних і виробничих інноваційних кластерів.

У сучасному світі, де ринкові відносини і державне регулювання є збалансованими, кластери створюються, головним чином, з метою модернізації та оновлення виробничих технологій. Україні ж кластери необхідні і як виробничо-технологічні об'єднання, що консолідують виробничий, науковий і освітній потенціали його учасників, і як альтернатива діючій системі економічного управління країною.

Технологічне оновлення країни можливе лише з одночасним кардинальним оновленням системи управління економічними процесами. «Камертон» національної економіки слід налаштувати на підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції, її експансію на світові ринки.

Національні інноваційні кластери повинні замінити галузеве управління економікою, оптимізувати територіально-галузеві зв'язки в тісній взаємодії з науковою і освітньою системами країни.

Інноваційний процес, що реалізовується через кластери, розвиватиметься стрімко, якщо таке національне мегазавдання базуватиметься на прагненні потенційних учасників кластерів отримати конкурентні переваги на світових ринках, збільшити свої активи, максимізувати прибуток та підвищити ділову репутацію. Така мотивація на руку і місцевій, і регіональній, і центральній владі – завдяки ній можна істотно підвищити запас міцності бюджетів всіх рівнів на благо громадян країни.

Саме тому і на законодавчому рівні необхідно вжити безпрецедентних заходів – розробити систему законів і нормативних актів, об'єднаних у єдиний Інноваційний кодекс України, роль якого буде не менш важливою для життєдіяльності країни, ніж призначення інших кодексів. Суть законодавчої

підтримки інноваційних процесів полягає, перш за все, в стимулюванні «ініціативи знизу».

Доктрина інноваційного, сталого розвитку країни, і, перш за все, його «двигуна» – кластерного механізму, повинна ґрунтуватися на розумінні того, що цей процес може розвиватися лише за умови зацікавленості господарюючих суб'єктів, а не тільки чиновників або парламентарів. Слід всебічно стимулювати стереотип дбайливого відношення до природних і виробничих ресурсів, мотивацію наукової і технологічної творчості.

Світовий досвід свідчить, що інновації не можуть розвиватися самостійно в складних ринкових умовах. В усіх країнах уряд та місцева влада докладають значних зусиль щоб створити умови для визрівання інноваційних проектів і кластерів, оскільки розуміють, що їх плоди потім будуть джерелом добробуту для всієї економіки.

Інноваційна сфера – це, перш за все, робота для тих, хто вірить в свій талант, хто готовий поставити свої інтереси і захоплення на службу суспільству, хто хоче працювати 24 години на добу, а не служити з 8-ої до 17-ої. На основі такої мотивації технополіси, наукові і індустріальні парки, бізнес-інкубатори, транспарки, виробничі інноваційні кластери, що ініціюються на місцях і підтримуються в «центрі», стануть поширеним явищем в Україні, створюватимуться і розвиватимуться по всій країні.

Критерієм оцінки, індикаторами успішності державної інноваційної програми та її законодавчої бази повинні стати нарощування експорту високотехнологічної продукції, насичення внутрішнього ринку конкурентоздатною вітчизняною продукцією, поліпшення екології і суспільного здоров'я в країні, підвищення матеріального і соціального добробуту українців.

ОСНОВНІ ІННОВАЦІЙНІ

Для України є важливим досвід країн ЄС, а також країн з перехідною економікою, де кластери стали не модним терміном, а ефективним інструментом сталого розвитку.

ЦЕНТРИ У СВІТІ

У Європі важливими віхами на шляху до масової кластеризації економіки стали:

- Саміт у Лісабоні в 2000 р. – проголошена обов’язковість формування країнами ЄС національних програм кластеризації. На цьому ж Саміті було створено ERA (European Research Area) – «Європейський дослідницький простір» і затверджена «Програма розвитку Регіональних Інноваційних Систем» (RI);
- Саміт у Брюсселі в лютому 2007 р. – схвалений «Маніфест кластеризації Європи»;
- Саміт у Стокгольмі 21 січня 2008 р. – прийнятий «Європейський кластерний меморандум», що визначає план дій Європи по забезпеченню росту конкурентоспроможності.

ІННОВАЦІЙНІ СТОЛИЦІ УКРАЇНИ

СИСТЕМНИЙ РОЗВИТОК
АГРОПРОМИСЛОВОГО
КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

ТЕХНОЛОГІЇ
ІНФОРМАЦІЙНОГО
СУСПІЛЬСТВА

ЕНЕРГЕТИКА
СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Львів

Вінниця

Київ

Дніпропетровськ

БІОТЕХНОЛОГІЇ

Одеса

Крим

ТРАНЗИТНИЙ
ПОТЕНЦІАЛ
УКРАЇНИ

На території України знаходилося більше 50% найбільш значимих наукових і інженерних центрів колишнього СРСР. Цей потужний інтелектуальний ресурс – головна конкурентна перевага країни, і саме на нього слід спиратися в економічному розвитку і інтеграції в європейське співтовариство.

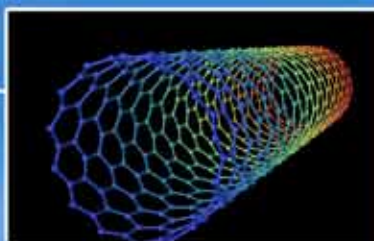
ІННОВАЦІЙНА
КУЛЬТУРА СУСПІЛЬСТВА

НОВІ ПРОДУКТИ
ХАРЧУВАННЯ

арків

НОВІ
МАТЕРІАЛИ

Донецьк

НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ
ПРИРОДО-
КОРИСТУВАННЯ

НОВІ
МАШИНИ

РЕКРЕАЦІЙНО -
ТУРИСТИЧНИЙ

Створення національних інноваційних кластерів має забезпечити оптимальне поєднання можливостей і зусиль наукових, виробничих та освітянських структур різних форм власності як основних учасників інноваційного процесу у спеціалізовані комплекси (інноваційні кластери) для реалізації стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності.

МІЖНАРОДНИЙ ФОНД СПРИЯННЯ ІНВЕСТИЦІЯМ
МІЖНАРОДНИЙ ЦЕНТР ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
01021, м. Київ, вул. Шовковична 3, оф. 5
+38 044 253 3568, +38 044 253 2803, +38 044 253 3450

Розроблено комунальним підприємством "Агентство програм розвитку Одеси"
[HTTP://WWW.DEVELOPMENT.ODESSA.UA](http://www.development.odessa.ua)

